

**UCHWAŁA NR XXXIII/316/2021
RADY POWIATU NOWOTOMYSKIEGO
z dnia 29 grudnia 2021 roku**

**w sprawie uchwalenia 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej
w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 920 z ze zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 roku, poz. 821 ze zm.) Rada Powiatu Nowotomyskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się 3-letni powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Nowotomyskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Renata Gruszka

Renata Gruszka

UZASADNIENIE
do uchwały nr XXXIII/316/2021
Rady Powiatu Nowotomyskiego
z dnia 29 grudnia 2021 r.

w sprawie uchwalenia 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej
w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 roku, poz. 821 ze zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Okres obowiązywania 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019-2021 dobiegł końca.

W związku z powyższym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu opracowało projekt nowego dokumentu „3-letni powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024”.

W programie wytyczono cele i zadania, które mają służyć wzmocnieniu dotychczasowych działań związanych z zapewnieniem przez Powiat pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej.

Mając powyższe na uwadze podjęcie uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Renata Gruszka

Renata Gruszka

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXIII/316/2021
Rady Powiatu Nowotomyskiego
z dnia 29 grudnia 2021 roku

**3-LETNI POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE NOWOTOMYSKIM
NA LATA 2022-2024**

Spis treści

Wprowadzenie.....	s. 3
Założenia programowe	s. 5
Organizacja pieczy zastępczej	s. 7
Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.....	s. 7
Formy pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim	s. 10
Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej	s. 11
Diagnoza gmin na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej z gmin na terenie powiatu nowotomyskiego	s. 13
Diagnoza powiatu w zakresie pieczy zastępczej	s. 27
Analiza danych zebranych od rodzin zastępczych oraz lokalnej społeczności	s. 35
Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	s. 50
Cele i kierunki działania	s. 52
Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2022-2024	s. 56
Źródła finansowania programu	s. 57
Zakładane rezultaty realizacji programu	s. 57
Monitoring i ewaluacja programu	s. 58
Zakończenie	s. 58

Wprowadzenie.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024 zwany dalej programem został sporządzony na podstawie założeń ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z art. 180 powołanej wyżej ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Program niniejszy jest kontynuacją realizacji założeń, które określone zostały w 2018 roku uchwałą Rady Powiatu Nowotomyskiego z dnia 28.12.2018 r. w sprawie uchwalenia 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019-2021.

Program został przygotowany w oparciu o analizę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu nowotomyskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi i wspierania osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą.

Program określa kierunki działań oraz rekomendacje w zakresie prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej.

Istotną kwestią przy opracowaniu programu był fakt, że w 2020 roku sytuacja w kraju związana z pandemią COVID-19 znacznie ograniczyła możliwości organizowania czasu wolnego dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz integrację środowiska rodzin zastępczych.

Przy opracowaniu niniejszego programu wykorzystano sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej, sprawozdania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, informację przygotowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej z gmin na terenie powiatu nowotomyskiego. Zebrano również dane w oparciu o przeprowadzone ankiety, które były skierowane do społeczności lokalnej, rodzin zastępczych z terenu powiatu nowotomyskiego.

3-letni program rozwoju pieczy zastępczej odgrywa bardzo ważną rolę w planowaniu działań oraz dążeniu do standardów opieki nad dzieckiem, zakłada wielostopniowy proces podniesienia jakości oferowanego wsparcia. Uwzględnia działania profilaktyczne i prewencyjne, mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniom dla funkcjonowania rodziny lub wspieranie jej w rozwiązywaniu istniejących problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina zastępcza jako alternatywne dla wychowania dziecka środowisko, staje się nie tylko środkiem, ale i nadrzędnym celem działania podmiotów wspierających.

Dzieciństwo, a szczególnie wczesne dzieciństwo to okres w życiu, który ma znaczący wpływ na całe późniejsze życie człowieka. To jacy jesteśmy, jak funkcjonujemy, jak postrzegamy świat wyносimy przede wszystkim z domu rodzinnego w jakim przyszło nam się wychowywać.

Gdy rodzina nie wypełnia swoich funkcji bądź wypełnia je niewłaściwie najpierw należy ją wesprzeć poprzez działania profilaktyczne, które będą przeciwdziałały sytuacjom, gdy rodzina stanie się dysfunkcyjna.

Umieszczenie dziecka w jakiegokolwiek formie pieczy zastępczej, w tym w rodzinie zastępczej powinno nastąpić dopiero po wyczerpaniu wszelkich możliwych form wsparcia rodziny. Jeżeli mimo udzielonego wsparcia zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, pracę z rodziną należy kontynuować po to, aby dziecko mogło powrócić do swojej rodziny najszybciej jak to możliwe.

Kierując się szeroko pojętym dobrem dziecka, w sytuacji, gdy rodzina nie może zapewnić dziecku opieki i wychowania i jego dobro jest zagrożone, ma ono prawo do zastępczego środowiska wychowawczego. Dobór jego właściwej formy musi być podyktowany najlepiej pojętym interesem dziecka.

Pieczą zastępczą to ogół przedsięwzięć o charakterze wychowawczym, socjalnym, organizacyjno prawnym mających na celu przywrócenie funkcji rodzinom, które z różnych powodów nie sprawują, bądź z przyczyn od nich niezależnych nie są w stanie sprawować pieczy nad dzieckiem.

Pieczą zastępczą służy zapewnieniu dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokojeniu jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych, religijnych, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej została uchwalona dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Założenia programowe.

Do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Niniejszy program jest kolejnym tego typu dokumentem opracowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu i stanowi kontynuację „3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012-2021”. Program kontynuuje realizację celów określonych we wspomnianych wyżej programach. Założenia programowe są równocześnie zbieżne z obowiązującą Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2015-2025, przyjętą Uchwałą Nr X/60/2015 Rady Powiatu Nowotomyskiego z dnia 23 września 2015 r.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje kierunek działań podejmowanych przez powiat w celu zorganizowania na jego terenie prawidłowo funkcjonującego i efektywnego systemu pieczy zastępczej. Jego zadania skoncentrowane są przede wszystkim na zapewnieniu dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Tworzeniu warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

Powiaty organizują także wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.

Zadaniem gminnych podmiotów organizujących pracę z rodziną - ośrodków pomocy społecznej jest umożliwienie powrotu dziecka do rodziny. W tym kontekście, zadaniem powiatu jest także współpraca m.in. z asystentami rodziny przy udzielaniu pomocy rodzinie, szczególnie w sytuacji zagrożenia jej funkcji wychowawczych oraz w pracy na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny.

Głównym kierunkiem rozwoju pieczy zastępczej zgodnie z ustawą jest rozwój rodzinnych form pieczy.

W powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim, wszystkie wskazane powyżej wytyczne stanowią punkt wyjścia do projektowania działań zmierzających do stworzenia takiego systemu pieczy zastępczej, który zapewni dzieciom potrzebującym wsparcia odpowiednią liczbę miejsc głównie w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

W tym celu podejmowane będą działania ukierunkowane na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej przede wszystkim poprzez zwiększanie skuteczności działań sprzyjających pozyskiwaniu kandydatów

do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych oraz zawodowych, a także do pozyskania osób prowadzących rodzinne domy dziecka.

Ważnym punktem wyjścia jest również doskonalenie zawodowe osób już sprawujących funkcje rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej, a także podniesie kompetencji opiekuńczo wychowawczych osób sprawujących funkcję rodzin zastępczych wszelkiego typu.

W przypadku rodzin zastępczych zawodowych należy dążyć do tego, by funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka nadać charakter zawodowy, m. in. poprzez wyposażenie osób podejmujących się tych funkcji w odpowiednie kompetencje zawodowe (zwłaszcza umiejętności wychowawcze) obranie tzw. ścieżki zawodowej.

Organizacja pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim, są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu, które zostało jednocześnie wyznaczone przez Starostę Nowotomyskiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu został wyodrębniony Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej to forma, którą wprowadziła ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza starosta, może nim być jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Zgodnie z zapisami ustawy na terenie jednego powiatu może działać więcej niż jeden organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Ustawodawca wskazuje konieczność rozdzielenia zadań związanych z finansowaniem rodzinnej pieczy zastępczej od opieki merytorycznej i nadzoru. Stąd pojawił się zapis, że jeśli w danym powiecie rolę organizatora będzie pełniło powiatowe centrum pomocy rodzinie, musi zostać wyodrębniony specjalny zespół, który zajmie się tworzeniem i profesjonalizacją systemu opieki.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
4. zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

5. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
7. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
8. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
9. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
10. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
11. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
12. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
13. prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
14. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
15. zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
16. zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
17. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

18. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
19. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
8. wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10. prowadzenie rejestru danych, o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
11. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

12. finansowanie:
- a. świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
  - b. pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
  - c. szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
13. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
14. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Formy pieczy zastępczej.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Należy pamiętać, że w systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze. Rolą systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w dwóch formach, tj.:

1. rodzina zastępcza;
2. rodzinny dom dziecka.

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- Rodzina zastępcza spokrewniona – tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka.
- Rodzina zastępcza niezawodowa – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci;
- Rodzina zastępcza zawodowa – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci;
- Rodzina zastępcza zawodowa może działać również jako:
  - rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka. W rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego.
  - rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna – umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub dzieci na podstawie art. 6 pkt 9 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi.
- Obok rodziny zastępczej drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej jest rodzinny dom dziecka. Tworzą go małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci.

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.

Usamodzielnianie jest długim procesem wychowawczym, który wprowadza osobę usamodzielnianą, czyli tą, która opuszcza pieczę zastępczą, do podjęcia samodzielnego dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

Pełnoletni wychowanek w procesie usamodzielnienia wspierany jest przez opiekuna usamodzielnienia oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Osoba opuszczająca pieczę zastępczą zobowiązana jest do wyboru opiekuna usamodzielnienia, który musi zostać zaakceptowany przez dyrektora powiatowego centrum pomocy rodzinie. Osoba ta ma za zadanie wsparcie wychowanka w procesie usamodzielnienia.

Proces usamodzielnienia realizowany jest w oparciu o indywidualny program usamodzielnienia, który opracowywany jest przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia.

Program określa w szczególności zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

W ramach procesu usamodzielnienia wychowankowi przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie. Osobie usamodzielnianej udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Osoba usamodzielnienia może również uzyskać pomoc prawną i psychologiczną.

Diagnoza gmin na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z gmin na terenie powiatu nowotomyskiego.

W roku 2020 powiat nowotomyski zamieszkiwało 75 576 osób. Liczba ludności w poszczególnych gminach przedstawiała się następująco:

1. Gmina Nowy Tomyśl – 27 194;
2. Gmina Opalenica – 16 357;
3. Gmina Zbąszyń – 13 804;
4. Gmina Lwówek – 9 017;
5. Gmina Kuślin – 5 467;
6. Gmina Miedzichowo – 3 737;

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje w zakresie pracy z rodziną biologiczną między samorząd gminny i powiatowy. Obowiązki te jednostki samorządu terytorialnego realizować powinny w szczególności przez współpracę z sądem i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym.

W gestii gminy jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych polegające na planowych działaniach mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzina może otrzymać wsparcie przez działania:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny;
- placówek wsparcia dziennego;
- rodzin wspierających.

W związku z opracowaniem powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024 zwrócono się z prośbą do Ośrodków Pomocy Społecznej z gmin na terenie powiatu nowotomyskiego o udzielenie informacji na temat realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Uzyskano informacje dotyczące między innymi liczby asystentów rodziny zatrudnionych w latach 2019-2021 wraz z perspektywą na kolejne lata, liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, liczby rodzin, w których prowadzona jest praca z rodziną, liczby placówek wsparcia dziennego.

Wsparcie rodziny w środowisku lokalnym.

Wspieranie rodziny powinno opierać się na eliminowaniu sytuacji, w których dziecko ze względu na jego dobro musi opuścić rodzinę biologiczną, a tym samym na podejmowaniu przez różne instytucję działające na rzecz dziecka i rodziny działań profilaktycznych.

Istotnym wsparciem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji na poziomie gmin jest m.in. organizowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizowanie poradnictwa specjalistycznego, pomoc w formie rodzin wspierających oraz pomoc asystenta rodziny.

Poniższe tabele obrazują liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz liczbę środowisk, w których występują trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych i liczbę rodzin dotkniętych przemocą oraz alkoholizmem.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach na terenie powiatu nowotomyskiego w latach 2019, 2020, 2021 (stan na 30.09.2021 r.) oraz perspektywa na kolejne lata.

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	442	411	361	430	430	430
Opalenica	218	191	156	190	190	190
Zbąszyń	190	139	108	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Lwówek	158	154	130	140	140	140
Kuślin	154	113	98	100	100	115
Miedzichowo	141	111	112	110	100	100

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej rodzin korzystających z pomocy społecznej znajduje się w gminie Nowy Tomyśl - 361. Natomiast najmniej rodzin korzystających z pomocy społecznej znajduje się w gminie Kuślin - 98. Powyższa tabela obrazuje również, że na przestrzeni lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej spada. Ośrodki Pomocy Społecznej prognozują wzrost w kolejnych latach liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 1 obrazuje w sposób graficzny przedstawione powyżej wartości.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminach na terenie powiatu nowotomyskiego w latach 2019, 2020, 2021 (stan na 30.09.2021 r.) oraz perspektywa na kolejne lata.

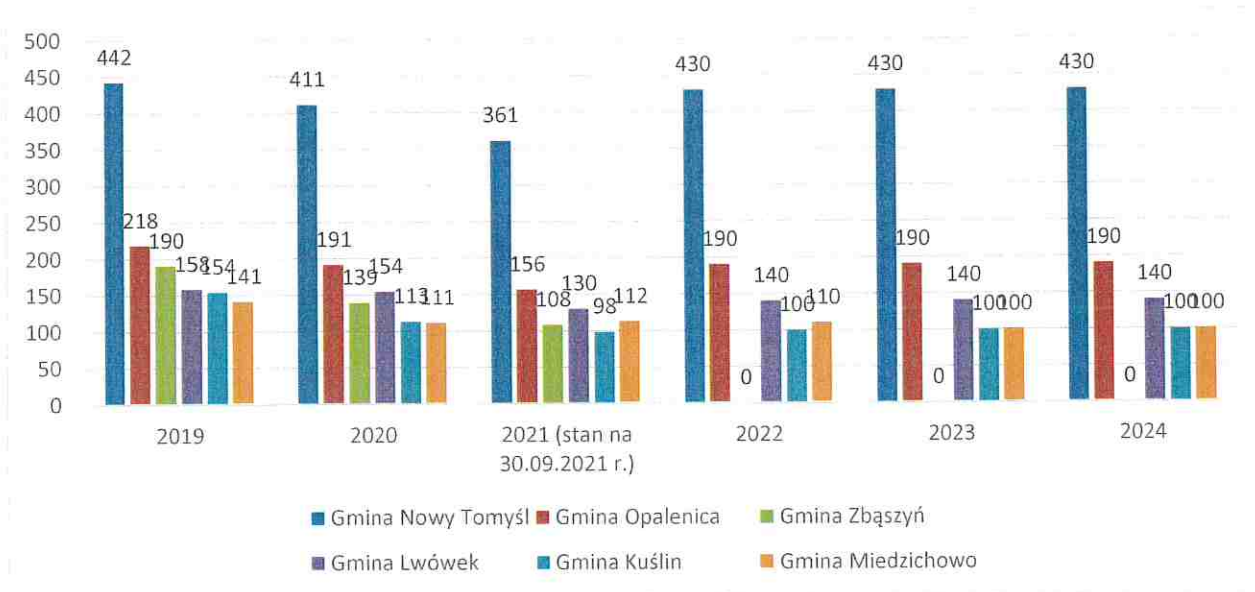

Tabela 2. Liczba środowisk przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Gmina	Liczba środowisk przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	48	45	45	59	65	74
Opalenica	11	11	8	10	11	11
Zbąszyń	17	13	13	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Lwówek	6	6	8	10	10	10
Kuślin	13	10	13	12	11	10
Miedzichowo	7	8	8	5	4	4

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej środowisk przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych znajduje się w gminie Nowy Tomyśl - 45. Natomiast najmniej środowisk przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych znajduje się w gminach

Opalenica, Lwówek i Miedzichowo - 8. Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach Nowy Tomyśl, Opalenica, Lwówek prognozują wzrost w kolejnych latach liczby środowisk przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Natomiast Ośrodki Pomocy Społecznej z gmin Kuślin i Miedzichowo prognozują w kolejnych latach mniejszą liczbę środowisk przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wykres 2 obrazuje w sposób graficzny przedstawione powyżej wartości.

Wykres 2. Liczba środowisk przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

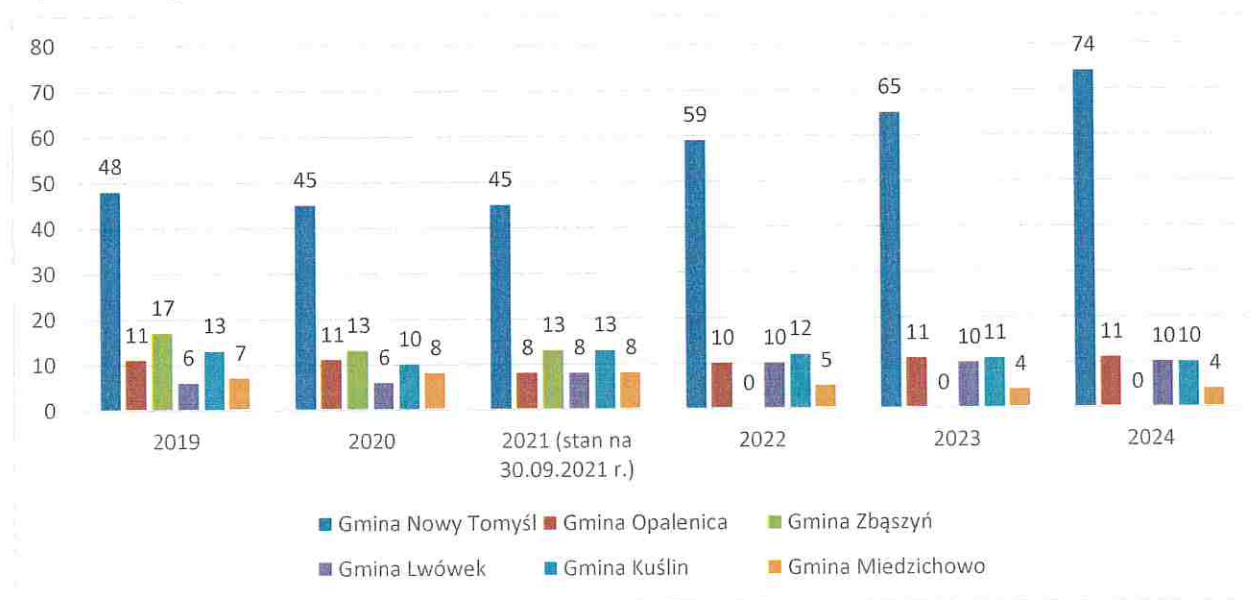

Tabela 3. Liczba rodzin, w których Ośrodek prowadził/prowadzi pracę z rodziną.

Gmina	Liczba rodzin, w których Ośrodek prowadził/prowadzi pracę z rodziną					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	114	117	102	111	119	123
Opalenica	192	186	156	190	190	190
Zbąszyń	17	13	13	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Lwówek	146	142	106	105	105	105
Kuślin	15	15	16	14	13	12
Miedzichowo	17	20	18	16	14	13

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej rodzin, w których Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi pracę z rodziną znajduje się w gminie Opalenica - 156. Natomiast najmniej rodzin, w których Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi pracę z rodziną znajduje się w gminie Zbąszyń - 13. Ośrodki Pomocy Społecznej w Nowym Tomysłu oraz Opalenicy prognozują w kolejnych latach wzrost liczby rodzin, w których będzie prowadzona praca z rodziną, natomiast Ośrodki Pomocy Społecznej z gmin Lwówek, Kuślin i Miedzichowo prognozują spadek rodzin, z którymi będą prowadzili pracę w kolejnych latach.

Wykres 3 obrazuje w sposób graficzny przedstawione powyżej wartości.

Wykres 3. Liczba rodzin, w których Ośrodek prowadził/prowadzi pracę z rodziną

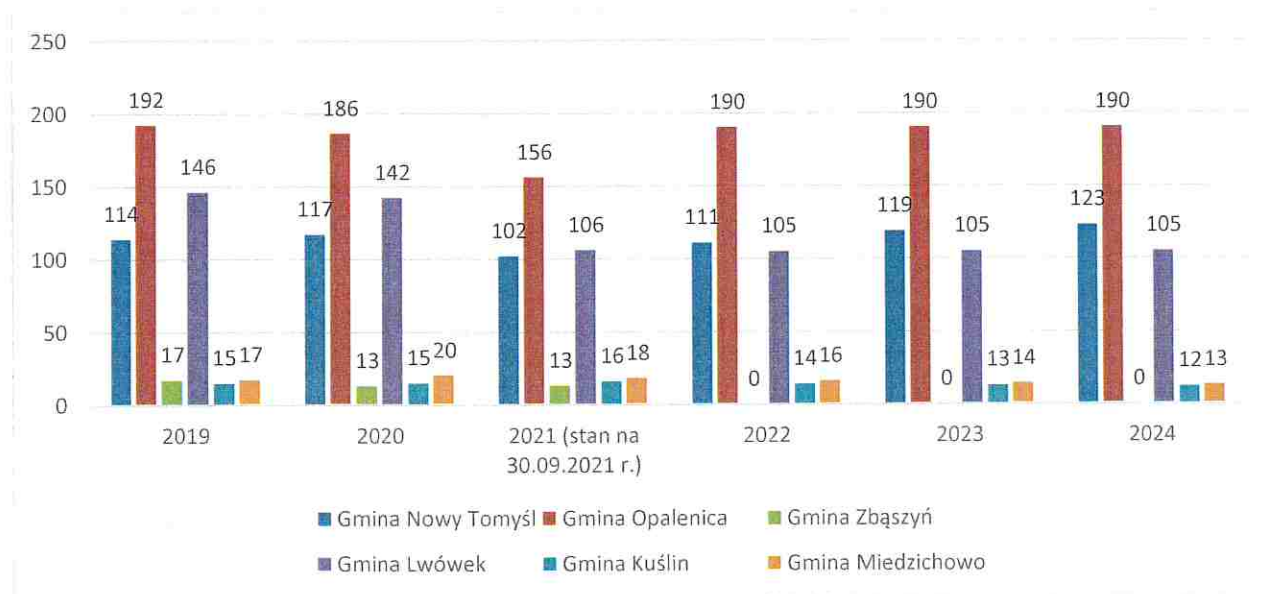

Tabela 4. Liczba rodzin z problemem alkoholowym.

Gmina	Liczba rodzin z problemem alkoholowym					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	50	48	29	35	40	45
Opalenica	9	13	13	15	15	15
Zbąszyń	6	6	6	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Lwówek	28	24	22	25	25	25
Kuślin	7	8	8	8	7	8
Miedzichowo	7	8	16	5	6	13

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej rodzin z problemem alkoholowym znajduje się obecnie na terenie gminy Nowy Tomyśl – 29, natomiast najmniej rodzin z problemem alkoholowym znajduje się w gminie Zbąszyń - 8. Wszystkie Ośrodki Pomocy Społecznej prognozują wzrost liczby rodzin z problemem alkoholowym w kolejnych latach.

Wykres 4. Liczba rodzin z problemem alkoholowym.

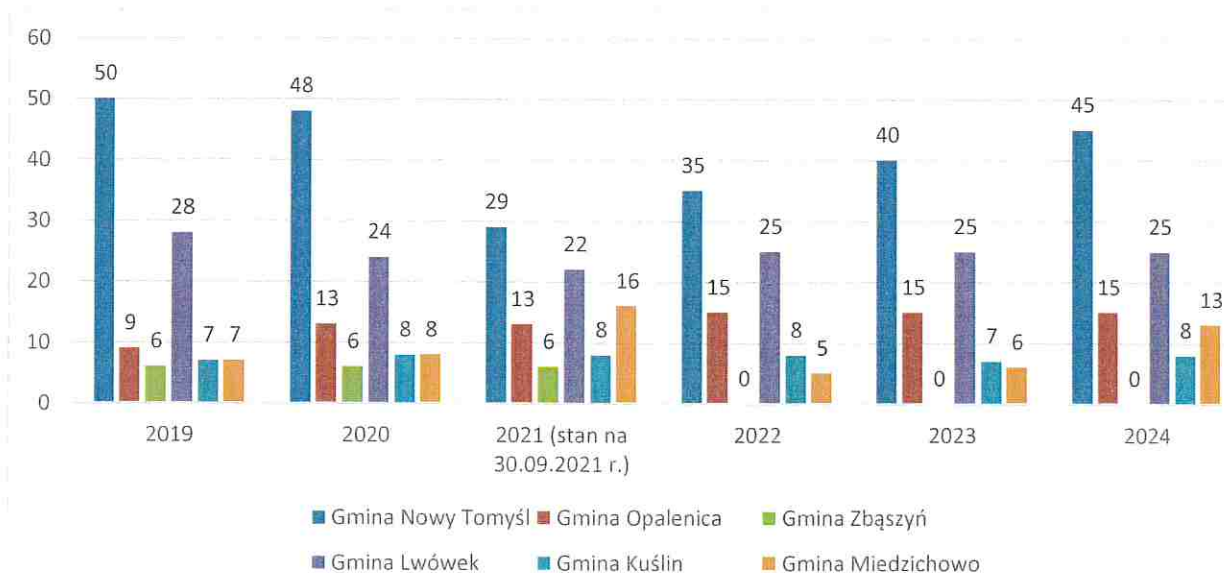

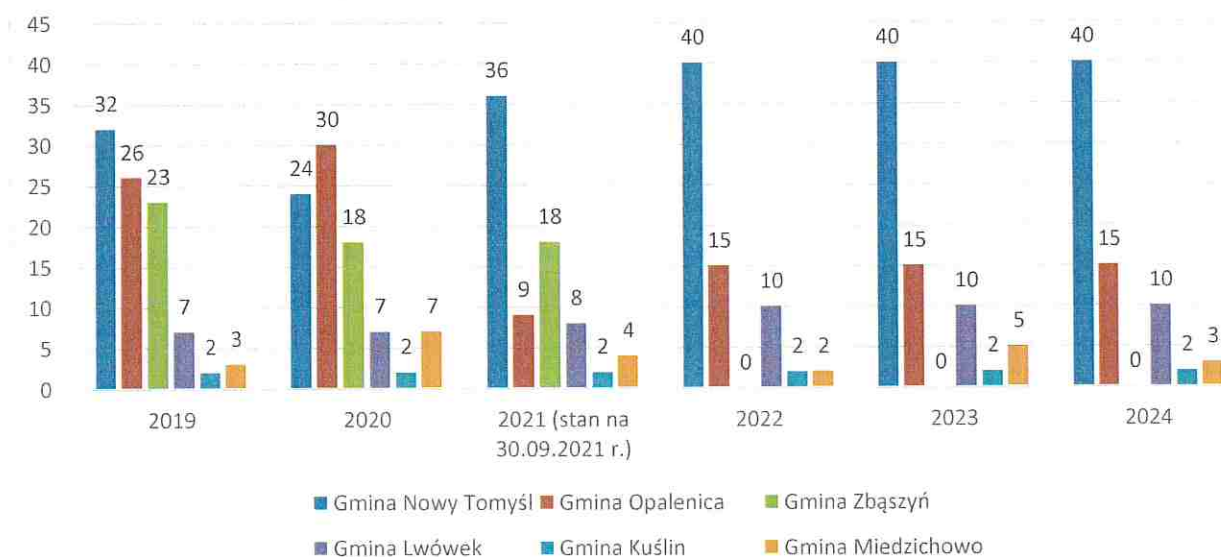
Tabela 5. Liczba rodzin dotkniętych przemocą domową.

Gmina	Liczba rodzin dotkniętych przemocą domową.					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	32	24	36	40	40	40
Opalenica	26	30	9	15	15	15
Zbąszyń	23	18	18	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Lwówek	7	7	8	10	10	10
Kuślin	2	2	2	2	2	2
Miedzichowo	3	7	4	2	5	3

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej rodzin dotkniętych przemocą znajduje się obecnie na terenie gminy Nowy Tomyśl – 36, natomiast najmniej rodzin dotkniętych przemocą domową znajduje się w gminie Kuślin - 8. Ośrodki Pomocy Społecznej z gmin Nowy Tomyśl, Opalenica, Lwówek prognozują wzrost liczby rodzin dotkniętych przemocą domową w kolejnych latach.

Wykres 3 obrazuje w sposób graficzny przedstawione powyżej wartości.

Wykres 5. Liczba rodzin dotkniętych przemocą domową.

Wsparcie asystenta rodziny.

Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę, którą objął swoją opieką poziomu stabilizacji życiowej, która umożliwi prawidłowe wychowywanie dzieci. Asystent rodziny ma za zadanie wspierać rodziny, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, których rodzina nie jest w stanie samodzielnie pokonać. Ma za zadanie współpracować również z rodzinami, których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej w celu umożliwienia im powrotu do rodziny.

Poniższe tabele obrazują sytuację zatrudniania asystenta rodziny w gminach na terenie powiatu nowotomyskiego, liczbę rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, powody przyznania asystenta rodziny oraz powody zakończenia pracy rodziny z asystentem rodziny.

Tabela 6. Liczba asystentów rodziny w gminach powiatu nowotomyskiego w latach 2019, 2020, 2021 (stan na 30.09.2021 r.) oraz perspektywa na kolejne lata.

Gmina	Liczba asystentów rodziny.					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	2	2	2	2	3	3
Opalenica	1	1	1	1	1	1
Zbąszyń	2	2	1	1	1	1
Lwówek	0	0	0	0	0	0
Kuślin	1	1	1	1	1	1
Miedzichowo	0	0	0	0	0	0

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej asystentów zatrudnionych jest w gminie Nowy Tomyśl - 2. Natomiast gmina Miedzichowo oraz Lwówek nie zatrudniają w ogóle asystentów. W dalszej perspektywie gmina Nowy Tomyśl planuje zwiększenie liczby asystentów do 3, natomiast gminy Lwówek i Miedzichowo nadal nie planują zatrudnić asystenta.

Wykres 6. Liczba asystentów rodziny w gminach powiatu nowotomyskiego w latach 2019, 2020, 2021 (stan na 30.09.2021 r.) oraz perspektywa na kolejne lata.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w gminach powiatu nowotomyskiego w latach 2019, 2020, 2021 (stan na 30.09.2021 r.) oraz perspektywa na kolejne lata.

Gmina	Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	30	30	30	30	40	40
Opalenica	11	11	8	9	10	10
Zbąszyń	17	13	13	20	20	20
Lwówek	0	0	0	0	0	0
Kuślin	11	12	13	10	10	10
Miedzichowo	0	0	0	0	0	0

Z danych zwartych w ww. tabelach wynika, że w opisywanych latach liczba rodzin objętych pomocą oraz liczba asystentów rodziny utrzymywała się na tym samym poziomie.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jeden asystent rodziny może mieć pod swoją opieką maksymalnie 15 rodzin.

Wykres 7. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w gminach powiatu nowotomyskiego w latach 2019, 2020, 2021 (stan na 30.09.2021 r.) oraz perspektywa na kolejne lata.

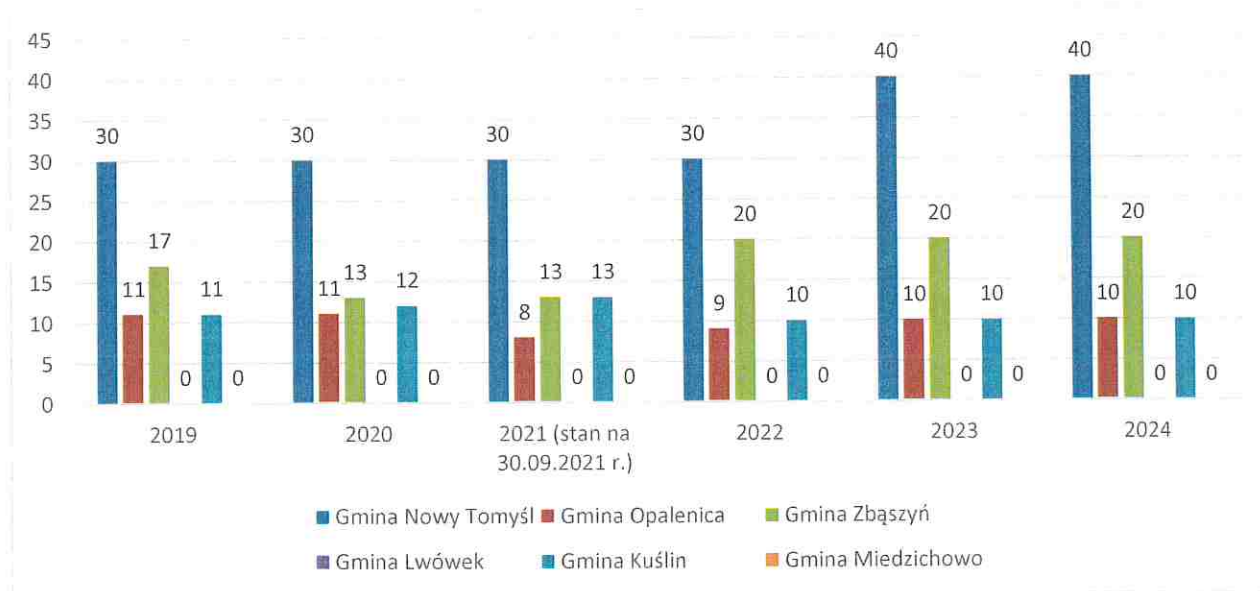

Tabela 8. Powody przyznania asystenta rodziny.

Gmina	Powody przyznania asystenta rodziny.
Nowy Tomyśl	Problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin w szczególności wielodzietnych oraz niepełnych; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego; bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność; uzależnienia od alkoholu i narkotyków; przemoc w rodzinie, samotne rodzicielstwo.
Opalenica	Bezradność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z: uzależnień, ograniczeń związanych z niepełnosprawnością, przemocą.
Zbąszyń	Problemy opiekuńczo-wychowawcze; bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego
Lwówek	Nie dotyczy
Kuślin	Trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej; problemy z nauką; nadużywanie alkoholu.
Miedzichowo	Nie dotyczy

Tabela 9. Powody zakończenia pracy z rodzinami przez asystentów rodziny.

Gmina	Powody zakończenia pracy z rodzinami przez asystentów rodziny.
Nowy Tomyśl	Osiągnięcie zamierzonych celów; brak współpracy ze strony rodziny z asystentem rodziny; brak efektów współpracy.
Opalenica	Osiągnięcie celu, zaprzestanie współpracy, zmiana miejsca zamieszkania.
Zbąszyń	Poprawa sytuacji rodziny.
Lwówek	Nie dotyczy
Kuślin	Realizacja celów współpracy; prawidłowe funkcjonowanie rodziny; rezygnacja rodziny ze współpracy.
Miedzichowo	Nie dotyczy

Problemami, które najczęściej występowały w rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny były: problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Natomiast powodami, które najczęściej były przyczyną zakończenia pracy z rodziną przez asystenta rodziny było osiągnięcie zamierzonych celów.

Tabela 10. Liczba przypadków skierowania asystenta rodziny do pracy z rodziną przez Sąd.

Gmina	Liczba przypadków skierowania asystenta rodziny do pracy z rodziną przez Sąd.		
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)
Nowy Tomyśl	2	0	2
Opalenica	0	0	0
Zbąszyń	0	1	0
Lwówek	0	0	0
Kuślin	0	0	1
Miedzichowo	0	0	0

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2019 i 2021 w gminie Nowy Tomyśl i w gminie Kuślin wystąpiły w sumie 3 przypadki przyznania asystenta rodziny przez Sąd. W roku 2020 w gminie Zbąszyń wystąpił 1 przypadek przyznania asystenta rodziny przez Sąd.

Wykres 8. Liczba przypadków skierowania asystenta rodziny do pracy z rodziną przez Sąd.

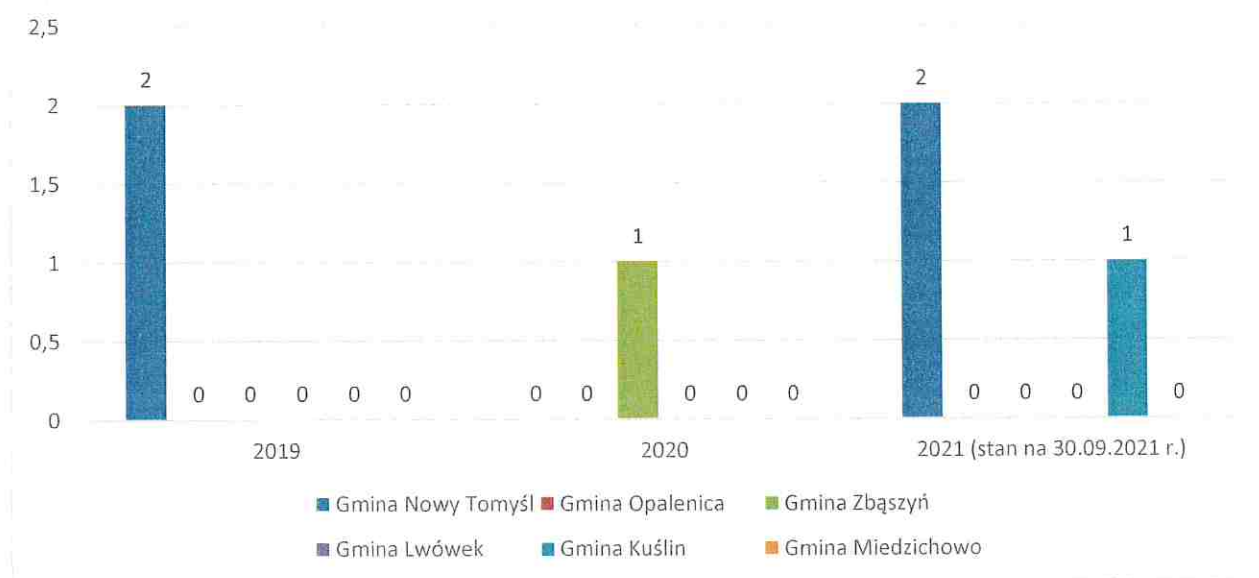

Tabela 11. Liczba rodzin wspierających.

Gmina	Liczba rodzin wspierających.					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	0	0	0	0	0	0
Opalenica	0	0	0	0	0	0
Zbąszyń	0	0	0	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Lwówek	0	0	0	0	0	0
Kuślin	0	0	0	0	0	0
Miedzichowo	0	0	0	0	0	0

Z przedstawionej wyżej tabeli wynika, że na terenie powiatu nowotomyskiego nie funkcjonowała i nie funkcjonuje żadna rodzina wspierająca. Żaden z Ośrodków Pomocy Społecznej nie prognozuje ich powstania w kolejnych latach.

Placówki wsparcia dziennego.

Trudna sytuacja rodzin dysfunkcyjnych sprawia, że w systemie pomocy ważną rolę wspierającą odgrywają placówki wsparcia dziennego.

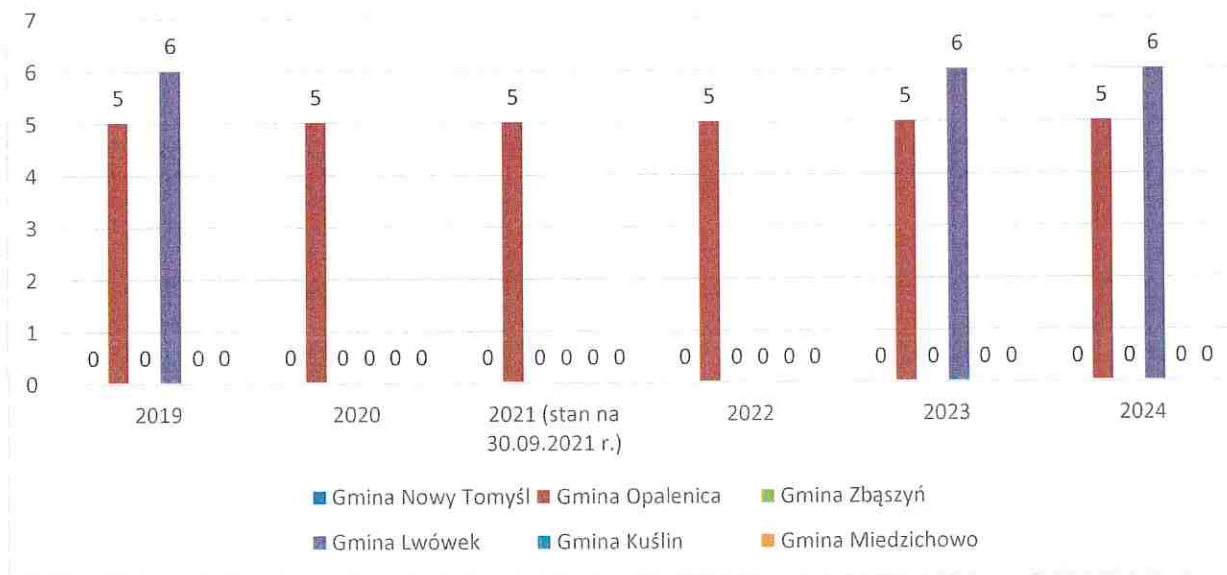
W ramach swojej działalności placówki wsparcia dziennego obejmują opieką i wychowaniem dzieci w czasie pozalekcyjnym. Ich zadaniem jest wsparcie rodziców w wychowaniu dzieci, nauka gospodarowania czasem, uczenie odpowiedzialności stosownej do wieku oraz poczucia obowiązku.

Tabela 12. Liczba placówek wsparcia dziennego wymienionych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gmina	Liczba placówek wsparcia dziennego wymienionych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.					
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021r.)	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	0	0	0	0	0	0
Opalenica	5	5	5	5	5	5
Zbąszyń	0	0	0	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Lwówek	6	0	0	0	6	6
Kuślin	0	0	0	0	0	0
Miedzichowo	0	0	0	0	0	0

Z ww. danych wynika, że na terenie gminy Opalenica funkcjonowały i funkcjonują placówki wsparcia dziennego. W 2019 roku na terenie gminy Lwówek funkcjonowało 6 placówek wsparcia dziennego. Obecnie nie funkcjonuje żadna. gmina Lwówek przewiduje, że w latach 2023 i 2024 będzie funkcjonowało 6 placówek wsparcia dziennego.

Wykres 9. Liczba placówek wsparcia dziennego wymienionych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie od sierpnia 2020 do marca 2021 r. Stowarzyszenie Przyjaciół Rodziny w Nowym Tomyślu prowadziło placówkę wsparcia dziennego prowadzoną w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Miejszem realizacji zadania był teren powiatu nowotomyskiego - Gminny Ośrodek Kultury w Kuślinie. Grupę docelową realizacji zadania stanowiły dzieci i młodzież od 7 do 18 lat z terenu powiatu nowotomyskiego w liczbie do 15 dzieci (grupa), adresatami w sposób szczególny były dzieci z rodzin zastępczych oraz rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Diagnoza powiatu w zakresie pieczy zastępczej.

Dokonując diagnozy funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim należy podkreślić, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu jako organizator pieczy zastępczej kładzie bardzo duży nacisk na poszukiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Na terenie powiatu funkcjonuje pięć rodzin zastępczych zawodowych, w tym jedna pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego oraz jedna zawodowa specjalistyczna, która obecnie wychowuje pełnoletnie osoby niepełnosprawne.

Na terenie powiatu funkcjonują rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie, rodzeństwo, rodziny zastępcze niezawodowe i rodziny zastępcze zawodowe.

Priorytetem powiatu jest rozwijanie sieci rodzin niezawodowych i zawodowych.

Powodem takiego działania jest fakt, że rodziny zastępcze spokrewnione najczęściej mają problemy w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodziny zastępczej. Przeszkodę stanowi wiek, brak umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, brak cierpliwości i wyrozumiałości.

Rodzinne formy pieczy zastępczej obejmują rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka. Stanowią formę wsparcia dla rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują je w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewniają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, dostęp do świadczeń zdrowotnych, zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne, a także zapewniają ochronę przed arbitralną i bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka oraz umożliwiają mu kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że z uwagi na dobro dziecka sąd postanowi inaczej.

Na rodzinie zastępczej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka spoczywa obowiązek, a jednocześnie prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem, jego wychowania i reprezentowania, w szczególności w przedmiocie dochodzenia świadczeń przeznaczonych na zaspokajanie jego potrzeb.

Tabela 1. Liczba i formy rodzinnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem rodzin, w których przebywali pełnoletni wychowankowie w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

	W latach		
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021 r.)
Rodziny zastępcze spokrewnione	24	24	19
Rodziny zastępcze niezawodowe	21	21	18
Rodziny zastępcze zawodowe	2	2	3
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	1	1	1
Rodzinny dom dziecka	1	1	0
Razem	50	50	42

Analizując powyższą tabelkę należy stwierdzić, że na terenie powiatu nowotomyskiego w taki sam sposób przedstawia się liczba rodzin w podziale na formę rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2021 roku nastąpił spadek liczby rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych w stosunku do roku 2019 i 2020, a nastąpił niewielki wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych. Spowodowane było to rozwiązaniem umowy na pełnienie rodzinnego domu dziecka i podpisaniem umowy na zawodową rodzinę zastępczą. Liczba rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych pozostaje na tym samym poziomie.

Wykres 1 obrazuje w sposób graficzny przedstawione powyżej wartości.

Wykres 1. Liczba i formy rodzinnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem rodzin, w przebywali pełnoletni wychowankowie w latach w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

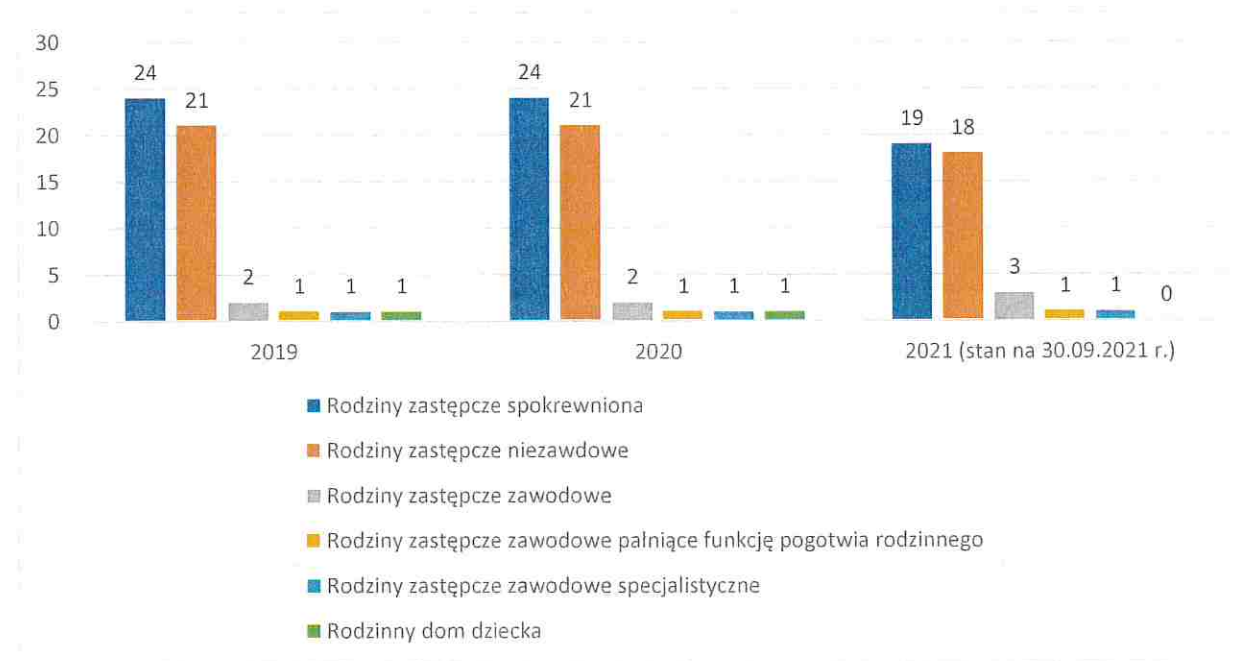

Tabela 2. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

	W latach		
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021 r.)
Rodziny zastępcze spokrewnione	31	29	23
Rodziny zastępcze niezawodowe	25	23	20
Rodziny zastępcze zawodowe	10	11	15
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotwia rodzinnego	7	3	4
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	2	2	2
Rodzinny dom dziecka	8	7	0
Razem	83	75	64

Powyższa tabela obrazuje, iż w latach 2020 i 2021 nastąpił spadek liczby osób przebywających w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych, w stosunku do roku 2019, natomiast w kolejnych dwóch latach nastąpił wzrost liczby osób przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego największa była w roku 2019, natomiast w latach 2020 i 2021 liczba dzieci utrzymywała się na podobnym poziomie. W latach 2019-2020 nastąpił nieznaczny spadek liczby dzieci przebywających w rodzinnym domu dziecka.

Wykres 2 obrazuje w sposób graficzny przedstawione wartości.

Wykres 2. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

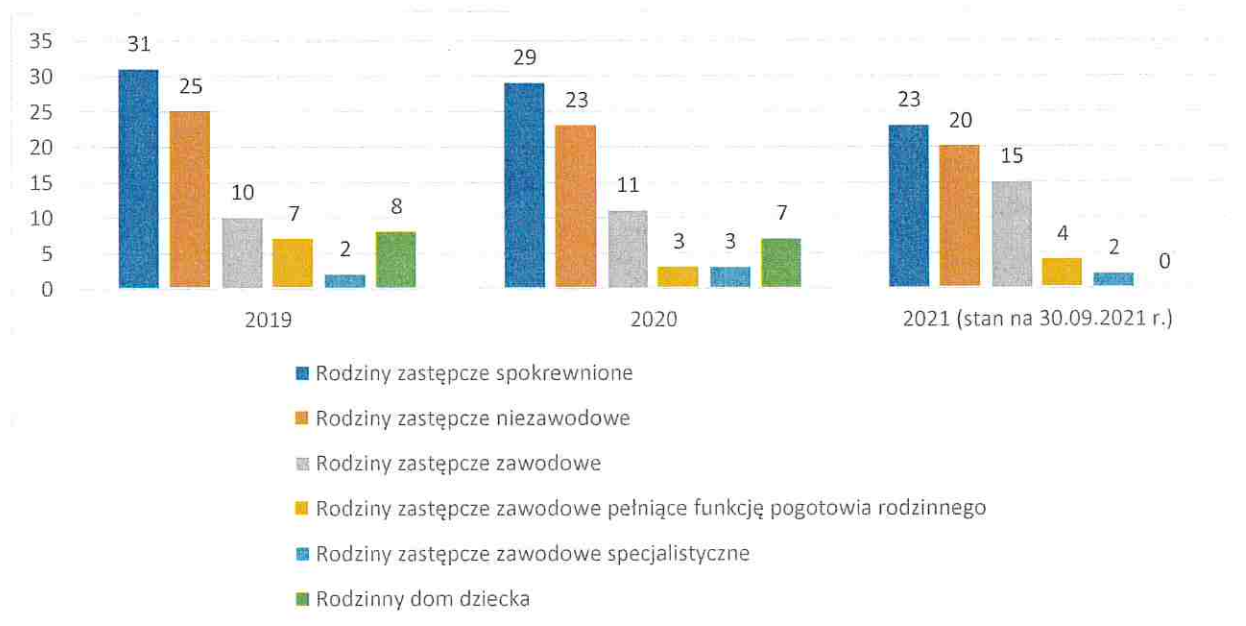

Tabela 3. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej z podziałem na gminy w latach w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

Gmina	W latach		
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021 r.)
Nowy Tomyśl	31	30	24
Opalenica	14	11	10
Zbąszyń	14	13	10
Lwówek	7	4	5
Kuślin	12	11	9
Miedzichowo	5	6	6
Razem	83	75	64

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że w roku 2021 nastąpił spadek ogólnej liczby osób przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej w gminie Nowy Tomyśl, nieznaczny spadek liczby osób przebywających w rodzinach zastępczych można zauważyć w gminach Opalenica, Kuślin. W gminie Miedzichowo od 2020 roku liczba osób przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej nieznacznie wzrosła i w roku 2021 utrzymuje się na tym samym poziomie.

Wykres 3. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej z podziałem na gminy w latach w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

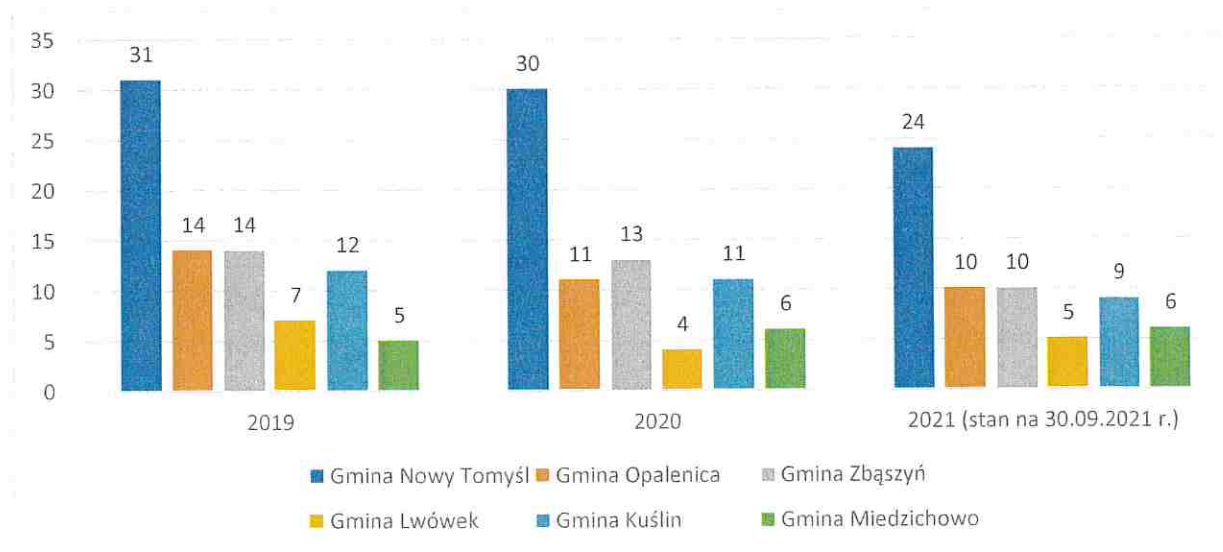
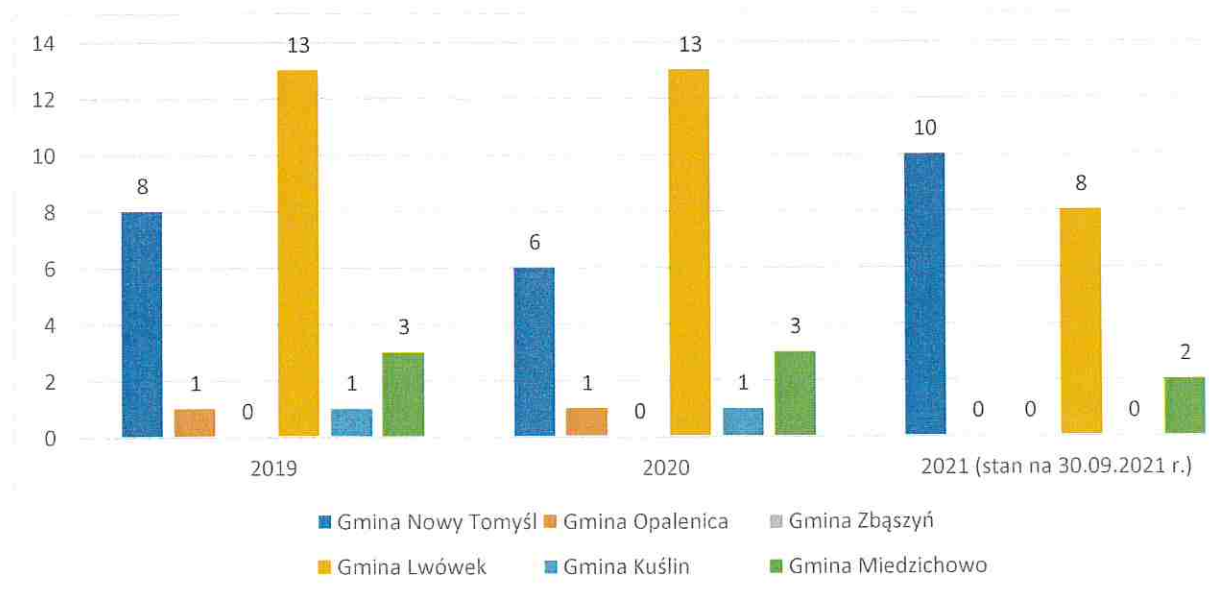

Tabela 4. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z podziałem na gminy w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

Gmina	W latach		
	2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021 r.)
Nowy Tomyśl	8	6	10
Opalenica	1	1	0
Zbąszyń	0	0	0
Lwówek	13	13	8
Kuślin	1	1	0
Miedzichowo	3	3	2
Razem	26	24	20

Analizując powyższą tabelę można uznać, że w 2021 roku znacznie wzrosła liczba osób przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w gminie Nowy Tomyśl. Od 2019 roku liczba osób przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z gmin Kuślin, Opalenica zmniejszyła się. Natomiast w gminie Zbąszyń liczba ta jest cały czas taka sama. W pozostałych gminach Lwówek i Miedzichowo na przestrzeni lat zauważyć można tendencję spadkową.

Wykres 4. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z podziałem na gminy w latach 2019, 2020 oraz 2021 (stan na 30.09.2021 r.).

Istotnym elementem pieczy zastępczej jest wsparcie rodzin zastępczych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W celu realizacji zadań ustawowych powiat nowotomyski zatrudnia 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W roku 2019 tut. Centrum pozyskało dofinansowanie na zatrudnienie koordynatorów w ramach dotacji celowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W latach 2020 i 2021 Ministerstwo nie realizowało dofinansowania.

Pod opieką jednego koordynatora można znajdować się 15 rodzin zastępczych. Pomoc koordynatora przyznawana jest na wniosek rodziny zastępczej.

Koordynatorzy swoimi działaniami w roku 2019 objęli 32 rodziny zastępcze, w 2020 było to 35 rodzin zastępczych natomiast w 2021 roku opieką koordynatora objęto 33 rodziny zastępcze.

Ww. rodziny wymagały wsparcia i pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, a w szczególności zapewnienia pomocy reedukacyjnej, psychologicznej.

W stosunku do rodzin nie objętych wsparciem koordynatora rodzinę objęto wsparciem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 5. Liczba rodzin objętych pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

rok	Liczba koordynatorów	Liczba rodzin objętych pomocą
2019	2	32
2020	2	35
2021 (stan na 30.09.2021 r.)	2	33

Charakterystyka osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą.

Pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą (rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze) zostali objęci pomocą dla osób usamodzielnianych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki;
- usamodzielnienie;
- zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Zapewnia się również pomoc prawną i psychologiczną

Tabela 6. Liczba usamodzielnianych wychowanków pobierających pomoc dla osób usamodzielnianych z podziałem na wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej oraz instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Świadczenia	Piecza zastępcza	W latach		
		2019	2020	2021 (stan na 30.09.2021 r.)
Kontynuacja nauki	Rodzinna	11	7	6
	instytucjonalna	2	5	4
Usamodzielnienie	Rodzinna	3	5	0
	instytucjonalna	2	1	2
zagospodarowanie	Rodzinna	1	1	0
	instytucjonalna	1	1	1

Analiza danych zebranych od rodzin zastępczych oraz lokalnej społeczności.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu zwróciło się do rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu nowotomyskiego oraz do lokalnej społeczności z prośbą o wypełnienie ankiety dotyczącej między innymi wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego. Ankieta miała charakter anonimowy. Ze względu na panującą pandemię została przeprowadzona drogą elektroniczną.

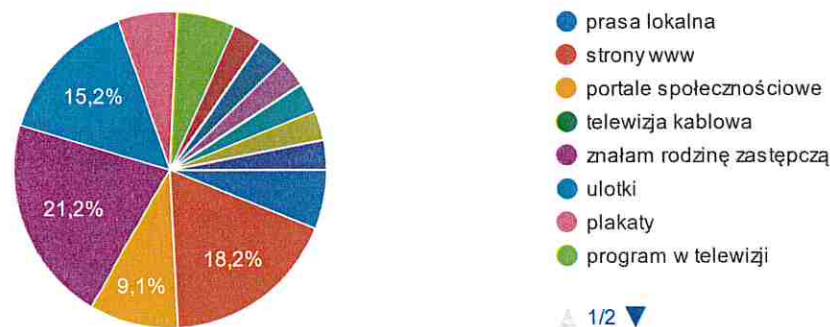
Rodziny zastępcze

Na terenie powiatu nowotomyskiego na dzień 30.09.2021 r. funkcjonowały 42 rodziny zastępcze. W badaniu wzięło udział 36 rodzin zastępczych, w tym 17 rodzin zastępczych spokrewnionych, 14 rodzin zastępczych niezawodowych oraz 3 rodziny zastępcze zawodowe i 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. 2 ankiety zostały wypełnione przez mężczyznę co stanowi 6% ogółu badań, natomiast 34 ankiety zostały wypełnione przez kobiety co stanowi 94%. Poniżej znajdują się wyniki przeprowadzonej ankiety w formie wykresów.

Wykres 1.

Skąd Pani/Pan dowiedziała/dowiedział się o rodzicielstwie zastępczym?

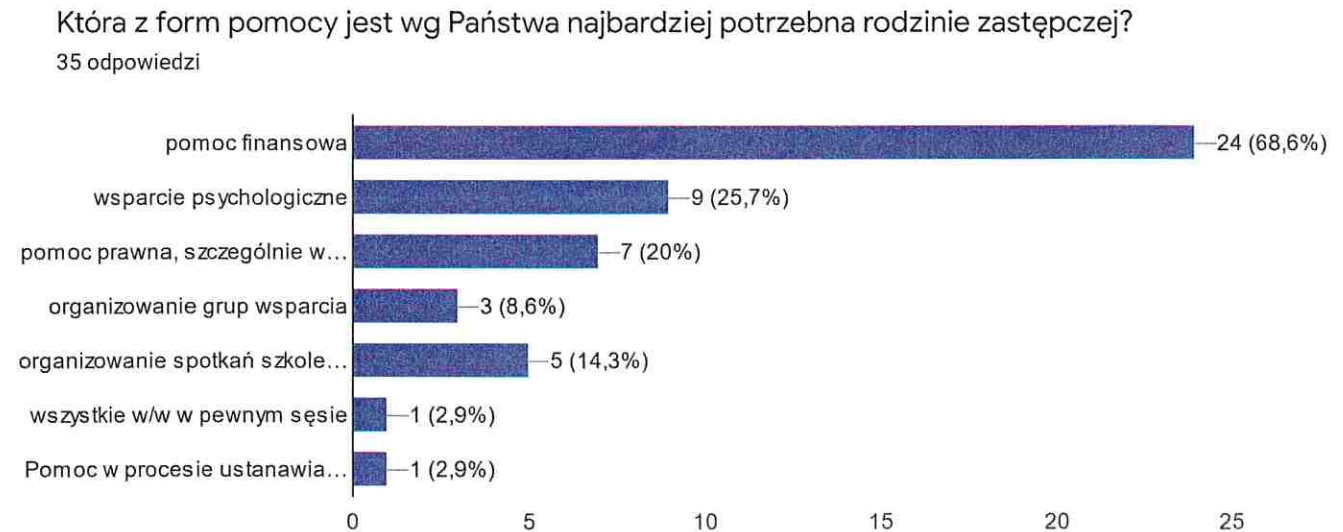
33 odpowiedzi

Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że 21% badanych dowiedziało się o rodzicielstwie zastępczym od innej rodziny zastępczej, którą znało. 18% ankietowanych swoją wiedzę czerpało ze stron www, 15% ankietowanych dowiedziało się o rodzinach zastępczych z ulotki. 12% ankietowanych odpowiedziało, że dowiedzieli się o rodzicielstwie zastępczym w związku z zaistniałą w ich życiu sytuacją, tyle samo, bo 12% ankietowanych wiedzę czerpało z portali społecznościowych.

Aż 6% badanych o rodzicielstwie zastępczym dowiedziało się z plakatu, prasy lokalnej i programu telewizyjnego. 3% badanych wskazało na pocztę pantoflową.

Wykres 2.

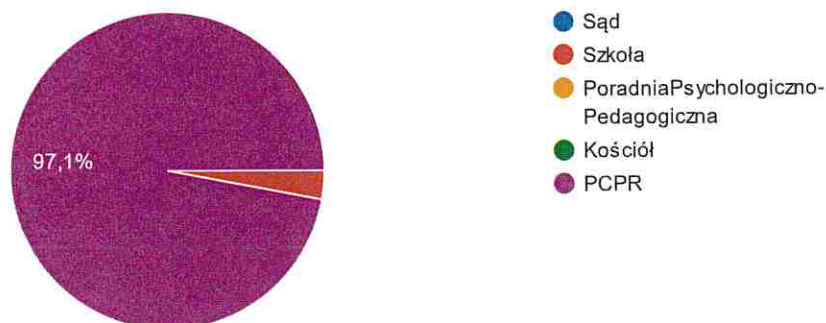

Analizując powyższy wykres można stwierdzić, że aż 68% badanych wskazuje, że pomoc finansowa jest formą pomocy, której najbardziej potrzebują. 25,7% badanych wskazuje na wsparcie psychologiczne. 20% ankietowanych podaje, że pomoc prawna, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego jest dla nich niezbędną formą pomocy. 8,6% podaje grupy wsparcia jako formę pomocy najbardziej potrzebna. 14,3% ankietowanych odpowiedziało, że w pewnym sensie wszystkie powyższe odpowiedzi. Natomiast 2,9% wskazało, że niezbędna byłaby im pomoc w procesie ustanawiania rodziny zastępczej.

Wykres 3

Która z podanych instytucji najaktywniej wspiera Państwa w sprawowaniu opieki zastępczej?

34 odpowiedzi

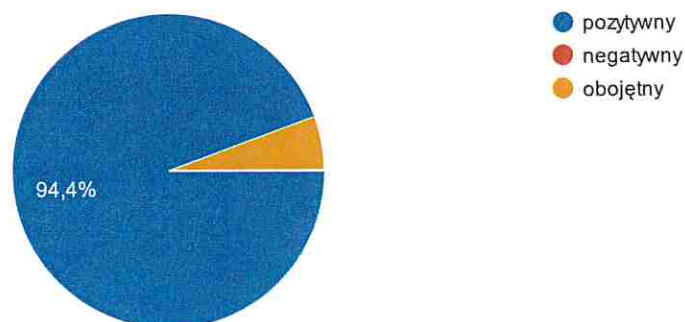

Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że instytucją, która najbardziej wspiera rodziny zastępcze jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -97%, 3% badanych wskazało, że szkoła jest instytucją, która najaktywniej ich wspiera.

Wykres 4.

Jak określa Pani/ Pan stosunek waszych rodzin, krewnych, znajomych do decyzji i podjęcia się przez Panią/Pana roli opiekuna zastępczego?

36 odpowiedzi

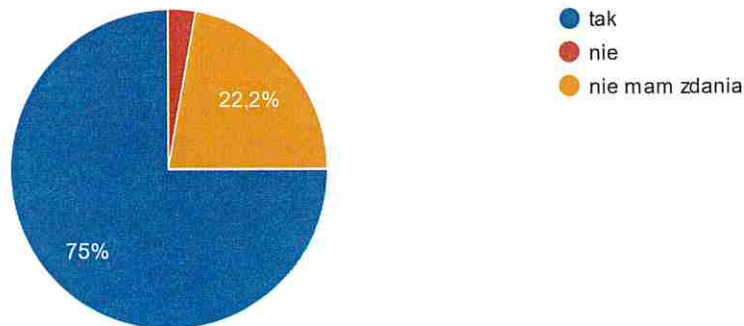

Z analizy powyższego wykresu wynika, że 94% badanych podało, że ich krewni oraz znajomi mają pozytywny stosunek do roli opiekuna zastępczego, 6% uważa, że ich znajomi oraz rodzina mają obojętny stosunek do roli opiekuna zastępczego.

Wykres 5.

Czy wg Pani/Pana szkolenia organizowane przez PCPR okazały się pomocne w sprawowaniu opieki zastępczej?

36 odpowiedzi

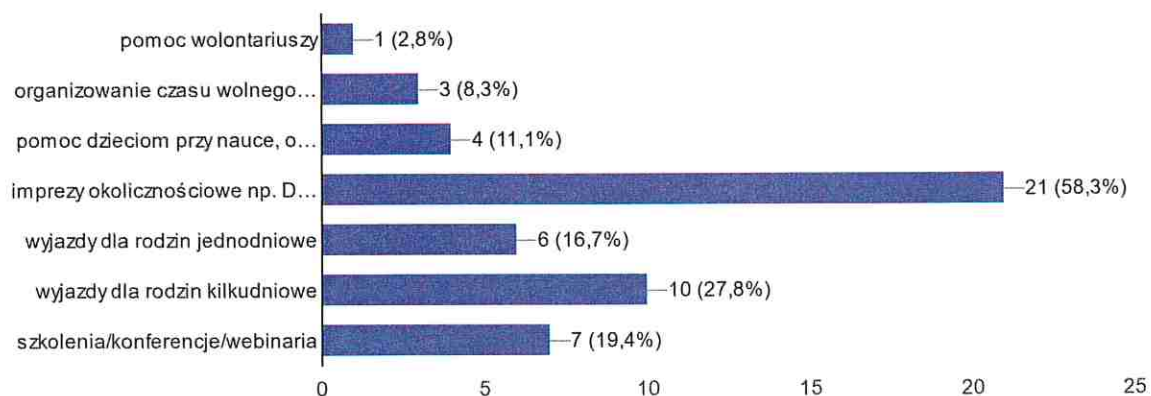

Rodziny zastępcze zapytano również o to czy, szkolenia, które organizuje PCPR okazały się pomocne przy sprawowaniu opieki 75% badanych podało, że tak, natomiast 22% ankietowanych nie miało zdania na ten temat. 3% ankietowanych odpowiedziało, że szkolenia nie okazały się pomocne.

Wykres 6.

Jakie działania Pani/Pana zdaniem są potrzebne w realizacji zadań rodziny zastępczej?

36 odpowiedzi

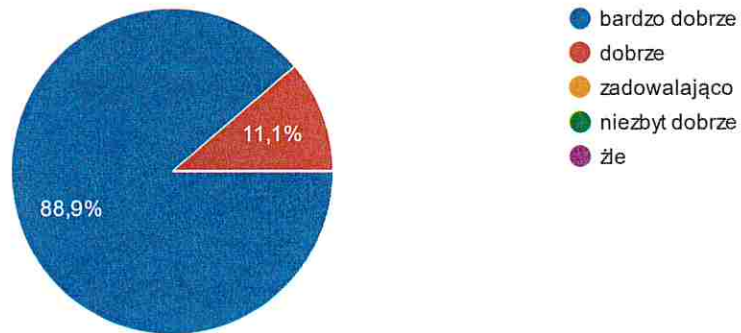
Z powyższego wykresu wynika, że 58% rodzin zastępczych podaje, że najbardziej potrzebne są organizację imprez okolicznościowych takich jak Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, 27% badanych wskazuje na wyjazdy kilkudniowe, 19% ankietowanych uważa, że najbardziej potrzebne są szkolenia/konferencje/webinaria. 16% badanych wskazało na wyjazdy jednodniowe, 11% wskazuje na potrzebę pomocy dzieciom przy nauce, organizację korepetycji. 8% badanych rodzin zastępczych

wskazuje, że najbardziej potrzebna jest organizacja czasu wolnego dla dzieci i 3 % wskazuje na pomoc wolontariuszy

Wykres 7.

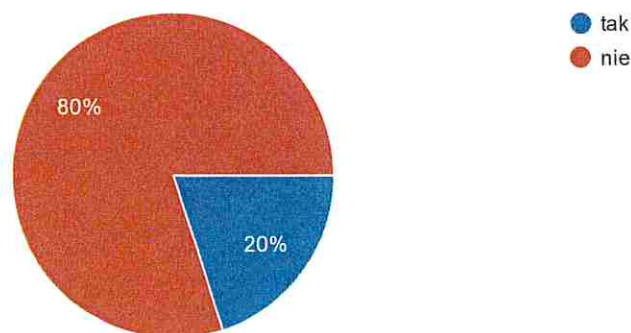
Jak ocenia Pani/Pan współpracę z Zespołem ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej/PCPR?
36 odpowiedzi

Analizując powyższy wykres można uznać, że 89% badanych ocenia współpracę z Zespołem do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej bardzo dobrze, natomiast 11% ankietowanych podaje, że współpraca ta jest dobra.

Wykres 8.

Czy rodziny biologiczne współpracują z Panią/Panem w zakresie opieki i wychowania dziecka/dzieci będącego pod Pani/Pana opieką?
35 odpowiedzi

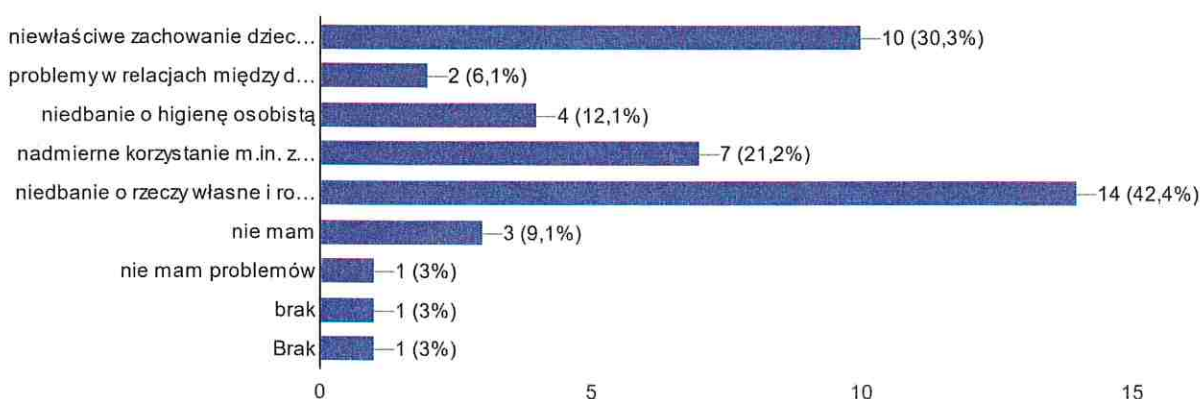

Zapytano rodziny zastępcze czy rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej współpracują z nimi w zakresie opieki i wychowania. Niestety większość odpowiedzi, bo aż 80% badanych podało, że rodzice nie współpracują z nimi. Tylko 20% ankietowanych odpowiedziało, że rodzice współpracują z nimi w zakresie opieki i wychowania.

Wykres. 9

Jakie problemy opiekuńczo-wychowawcze dotyczące dziecka w opiece zastępczej pojawiają (pojawiały) się w Waszej rodzinie najczęściej?

33 odpowiedzi

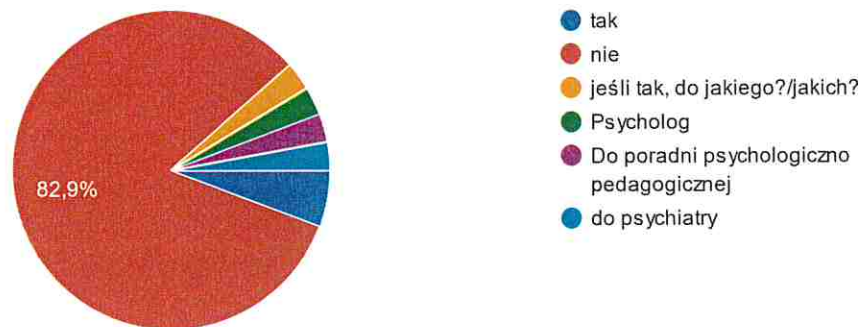

Z przedstawionej wyżej tabeli wynika, że 42% badanych wskazuje na problemy opiekuńczo-wychowawcze dotyczące niedbania o własne rzeczy oraz o rzeczy rodziny zastępczej. 30% badanych wskazuje na niewłaściwe zachowanie dziecka, 21% ankietowanych za główny problem opiekuńczo-wychowawczy podaje nadmierne korzystanie między innymi z telefonu i komputera. 18% badanych podało, że nie ma żadnych problemów opiekuńczo-wychowawczych. 12% ankietowanych podało za główny problem niedbanie o higienę osobistą. Zaledwie 6% badanych podało, że problemem są nieprawidłowe relacje między dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, a dziećmi biologicznymi rodziny zastępczej.

Wykres 10.

Czy pojawiają się problemy z dostaniem się do specjalisty?

35 odpowiedzi

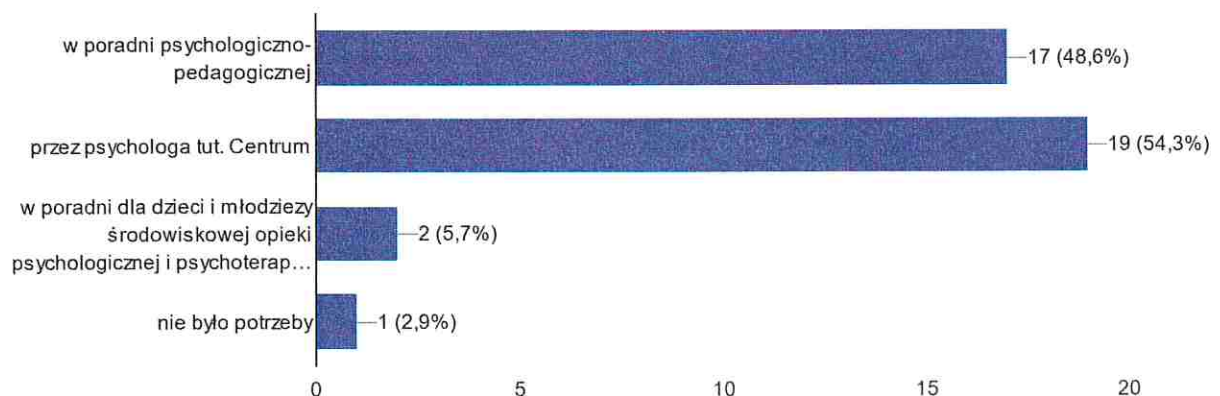

Z przedstawionego wykresu wynika, że 83% badanych rodzin zastępczych nie ma problemu z dostaniem się do specjalisty, natomiast 17% badanych wskazuje, że ma problem z dostaniem się do specjalistów (w tym między innymi 3% wskazuje na psychologa, 3% wskazuje na psychiatrę, 3% wskazuje na poradnię psychologiczno-pedagogiczną).

Wykres 11.

Czy dziecko/dzieci umieszczone w Pani/Pana rodzinie zastępczej było diagnozowane lub wymaga diagnozy?

35 odpowiedzi

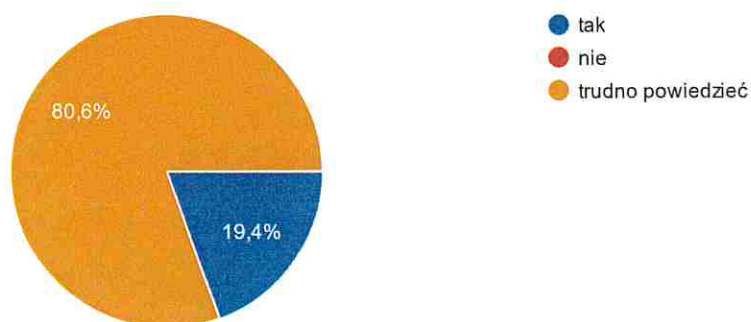

Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że 54% badanych wskazuje, że dziecko umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej było diagnozowane przez psychologa tut. Centrum, 49% badanych wskazuje, że dziecko było diagnozowane w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Natomiast 6% wskazuje, że korzystało z diagnostyki w poradni dla dzieci i młodzieży środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej. 3% badanych wskazało, że nie mieli takiej potrzeby.

Wykres 12.

Czy wg Pani/Pana pełnoletni wychowankowie opuszczający rodzinę zastępczą lub zostający w Państwa rodzinie zastępczej otrzymają wystarczające wsparcie ze strony PCPR?

36 odpowiedzi

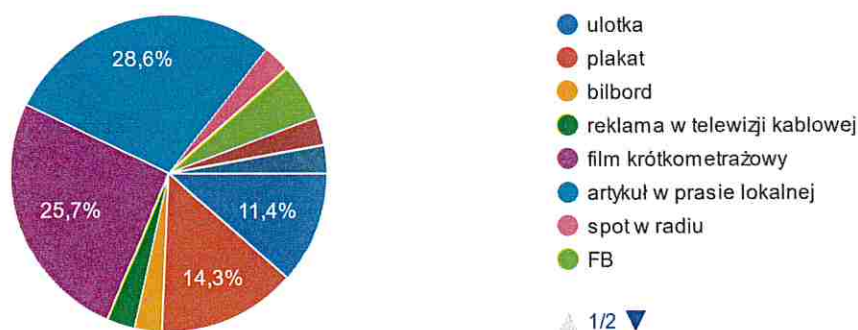

W przedstawionego wykresu wynika, że 81% ankietowanych nie potrafi określić czy pełnoletni wychowankowie opuszczający lub zostający w rodzinie zastępczej otrzymają wystarczające wsparcie ze strony Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, natomiast 19% ankietowanych uważa, że to wsparcie jest wystarczające.

Wykres 13.

W jaki sposób wg. Pani/Pana Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze najskuteczniej dotarłaby do potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze?

35 odpowiedzi

Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że 29% badanych wskazuje, że najskuteczniejszą kampanią promującą rodzicielstwo zastępcze są artykuły w prasie, 26% badanych wskazuje na filmy krótkometrażowe, 14% podaje, że najskuteczniejszy byłby plakat, 11% twierdzi, że ulotka. 6% ankietowanych uważa, że najskuteczniej można dotrzeć poprzez portal FB, po 3% ankietowanych wskazuje na reklamę w telewizji kablowej, bilbord, spot w radiu, rozmowę z rodzicami zastępczymi

lub kandydatami na rodzinę zastępczą oraz na inny system funkcjonowania rodzin zastępczych w Polsce.

Lokalna społeczność.

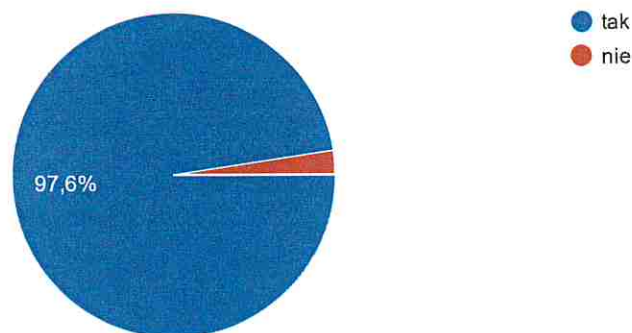
W badaniu wzięły udział 42 osoby, w tym 35 kobiet co stanowi 90% ogółu badanych oraz 4 mężczyzn co stanowi 10% ogółu badanych. 50 % ankietowanych to osoby w wieku od 26 do 39 lat, 36% ankietowanych to osoby w wieku od 40 do 50 lat, 12 % badanych to osoby w wieku do 25 lat i 2% badanych to osoby w wieku 60 i więcej lat.

Poniżej znajdują się wyniki przeprowadzonej ankiety w formie wykresów.

Wykres 14.

Czy słyszał Pan/ Pani kiedykolwiek o rodzinnej formie opieki nad dzieckiem jaką jest rodzina zastępcza?

42 odpowiedzi

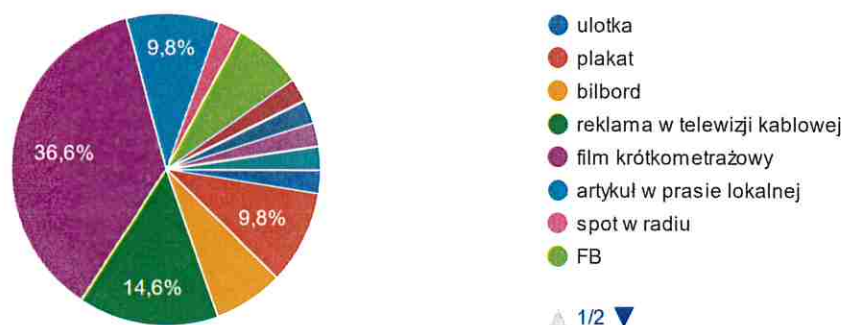

Z przeprowadzonej ankiety wynika, że 98% badanych słyszało kiedykolwiek o rodzinach zastępczych, zaledwie 2% wskazało, że nie słyszało nigdy o rodzinach zastępczych.

Wykres 15.

W jaki sposób wg. Pani/Pana Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze najskuteczniej dotarłaby do potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze?

41 odpowiedzi

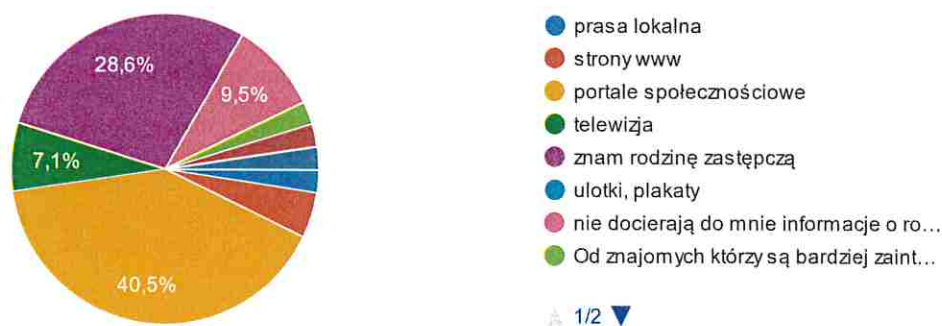

Zapytano ankietowanych w jaki sposób kampania promująca rodzicielstwo zastępcze najskuteczniej dotarłaby do potencjalnych kandydatów 37 % badanych wskazało na filmy krótkometrażowe, 15% wskazało na reklamę w telewizji kablowej, 10% badanych uważa, że najskuteczniejsze są artykuły w prasie, 9% ankietowanych podaje, że najskuteczniej dotarł plakat, 8% wskazuje na portale społecznościowe typu FB, a 7% wskazuje na fanpage zostać poławiaczem peret, 3% ankietowanych uważa, że najskuteczniejsza jest ulotka, a po 2% badanych wskazuje spot w radiu i opowieści polecane przez znajomych.

Wykres 16.

II. Skąd Pani/Pan czerpie wiedzę na temat rodzicielstwa zastępczego?

42 odpowiedzi

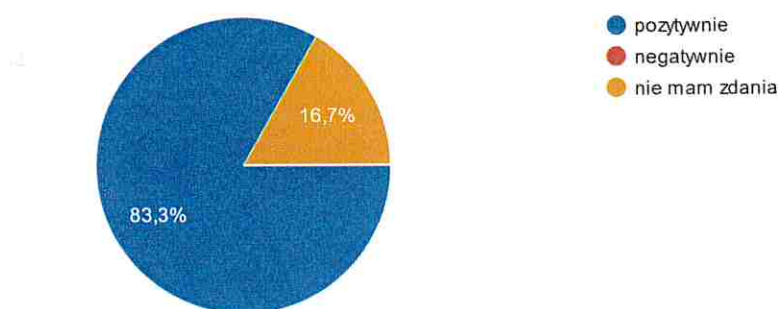

Zapytano społeczność lokalną skąd czerpią wiedzę na temat rodzicielstwa zastępczego ponad 40% ankietowanych wskazało na portale społecznościowe, 29% zna rodzinę zastępczą, do 10% ankietowanych nie docierają żadne informacje dotyczące rodzicielstwa zastępczego, 7% badanych czerpie wiedzę z telewizji, 5% ze stron internetowych, po 2% badanych wskazało prasę lokalną, znajomych, pracę oraz fanpage zostań poławiaczem pereł.

Wykres 17

Jak postrzega Pani/ Pan opiekuna zastępczego?

42 odpowiedzi

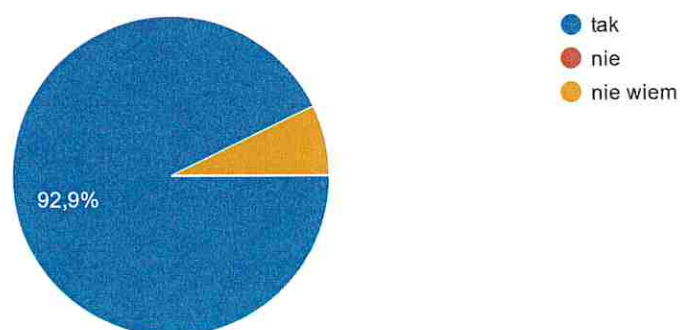

83% ankietowanych postrzega opiekuna zastępczego pozytywnie, 17% badanych nie ma zdania.

Wykres 18.

Czy wg Pani Pana rodziny zastępcze są potrzebne?

42 odpowiedzi

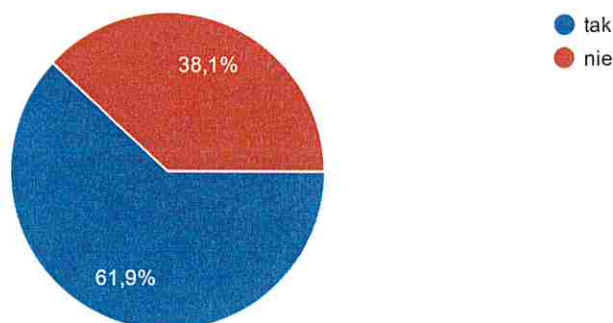

Według 93% badanych rodziny zastępcze są potrzebne, 7% ankietowanych nie wie czy rodziny zastępcze są potrzebne.

Wykres 19.

Czy zna Pani/Pan jakąś rodzinę zastępczą?

42 odpowiedzi

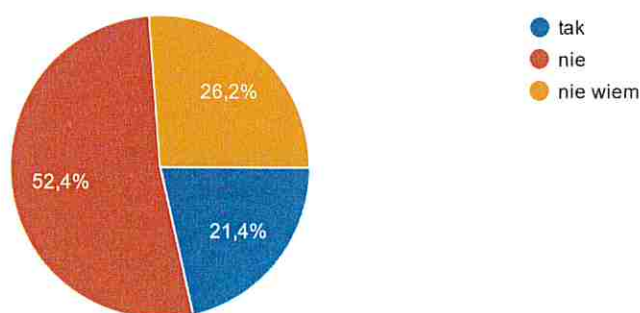

Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że 62% ankietowanych zna rodzinę zastępczą, 38% badanych nie zna rodziny zastępczej.

Wykres 20.

Czy zdecydowałaby/zdecydowałby się Pan/Pani w przyszłości na założenie rodziny zastępczej?

42 odpowiedzi

Zapytano społeczność lokalną czy zdecydowałiby się w przyszłości na założenie rodziny zastępczej aż 52% ankietowanych podaje, że nie zdecydowałiby się założyć rodziny zastępczej, 26% nie wie czy w przyszłości zdecydowali by się na założenie rodziny zastępczej, 22% podało, że w przyszłości zdecydowałiby się na założenie rodziny zastępczej.

Wykres 21.

Co zachęciłoby Panią/Pana do podjęcia się roli rodziny zastępczej?

42 odpowiedzi

Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że 31% badanych wskazało, że nie ma takiej rzeczy, która zachęciłaby ich do podjęcia się roli rodziny zastępczej, 21% wskazało na brak swoich dzieci, 14% podaje, że zachęciłoby ich wynagrodzenie, 12% badanych wskazuje na zapewnienie wsparcia i specjalistów, po 7% ankietowanych wskazało na przygotowanie do roli opiekuna poprzez szkolenia oraz mniej procedur formalnych, nieco ponad 5% zachęciłoby pomoc finansowa, 2% badanych wskazało na zapewnienie komfortu psychicznego.

Wykres 22.

Co mogłoby spowodować, że mimo chęci nie podjąłby/podjęłaby się Pan/Pani założenia rodziny zastępczej?

40 odpowiedzi

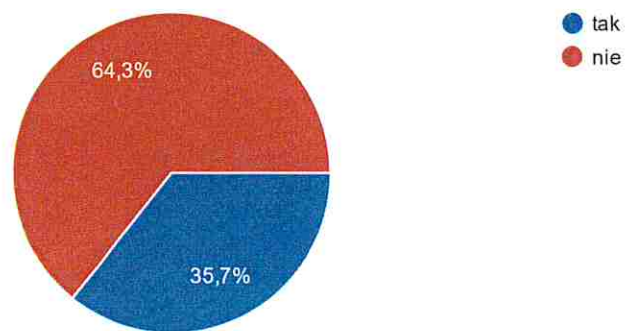
Z ww. wykresu wynika, że 30% badanych nie podjęłoby się założenia rodziny zastępczej z powodu zbyt wysokich wymagań formalno-prawnych, 27% badanych podaje, że zniechęca ich zbyt małe wsparcie finansowe, 25% uważa, że ma nieodpowiednie warunki mieszkaniowe, natomiast

7% badanych podaje brak pomocy urzędów i organizacji jako przyczynę przez, którą nie podjęliby się pełnienia funkcji rodziny zastępczej, po 3% badanych boi się reakcji najbliższych, boi się opieki nad trudnym dzieckiem, ma strach, że nie sprosta oczekiwaniom dziecka, zaledwie 2% boi się czynników genetycznych u dziecka.

Wykres 23.

Czy podjęłaby/podjąłby się Pani/Pan krótkoterminowej opieki (wakacje, ferie) nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej?

42 odpowiedzi

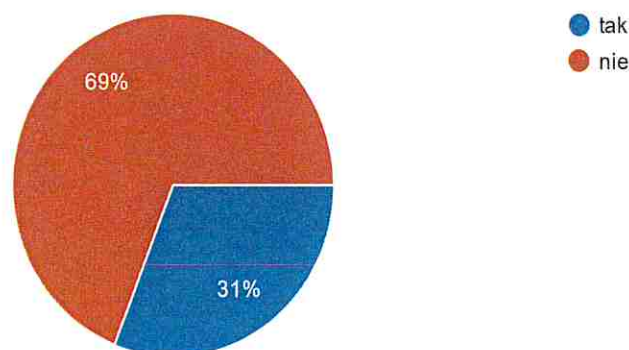

Z przedstawionego wykresu wynika, że 63% badanych nie podjęłoby się krótkoterminowej opieki nad dzieckiem, 36% badanych podaje, że podjęłoby się takiej opieki nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.

Wykres 24.

Czy podjęłaby/podjąłby się Pani/Pan zostania wolontariuszem w rodzinie zastępczej?

42 odpowiedzi

Zapytano społeczność lokalną czy podjęliby się zostania wolontariuszem w rodzinie zastępczej, 69% badanych podało, że nie podjęliby się takiej roli, natomiast 31% wskazuje, że podjęliby się zostania wolontariuszem w rodzinie zastępczej.

Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

W poniższej rozbudowanej tabeli przedstawiono wyniki analizy SWOT systemu pieczy zastępczej funkcjonującej w powiecie nowotomyskim.

SWOT jest techniką analityczną polegającą w najprostszej wersji na posegregowaniu posiadanych informacji w danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę w analizowanym obszarze;

W – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę w analizowanym obszarze;

O – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;

T – zagrożenia: wszystko to, co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Zestawienie wspomnianych grup czynników ułatwia planowanie działań w danym obszarze, w tym wskazuje obszary problemowe, które w pierwszej kolejności powinny stać się przedmiotem interwencji

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wykwalifikowana kadra PCPR; - zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - funkcjonowanie 4 rodzin zastępczych zawodowych; - dobre wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych; - organizowanie szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych; - organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (2 własne autorskie programy szkolenia zatwierdzone decyzją MRiPS); - promowanie idei rodzicielstwa zastępczego; - udzielanie wsparcia i pomocy pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej; - efektywna współpraca z sądami, policją, Wielkopolskim Ośrodkiem Adopcyjnym,	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała liczba funkcjonujących rodzin zastępczych; - brak rodzinnego domu dziecka; - brak chętnych wolontariuszy do pomocy w rodzinach zastępczych; - brak rodzin pomocowych; - mała liczba uczestników grupy wsparcia; - brak mieszkań dla usamodzielniających się wychowanków; - zbyt mała liczba specjalistów psychiatrii dzieci i młodzieży w placówkach publicznych; - zbyt mało godzin pracy psychologa w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej; - minimalny zakres współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Nowym Tomysku.

<p>Ośrodkami Pomocy Społecznej, pedagogami, psychologami szkolnymi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie socjalne i prawne dla rodzin zastępczych i mieszkańców powiatu; - mieszkanie chronione-treningowe PCPR na okres 3 miesięcy dla wychowanków pieczy zastępczej; - organizowanie szkoleń dla kadry pomocy społecznej; - organizowanie szkoleń dla rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> - stałe szkolenie i doskonalenie kadry PCPR; - działania promujące rodzinną pieczę zastępczą pozwalające pozyskać nowych kandydatów na rodziny zastępcze; - pozyskanie środków finansowych ze środków zewnętrznych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; - współpraca z instytucjami zajmującymi się opieką nad dzieckiem i rodziną w tym z Ośrodkiem Adopcyjnym; - praca z rodziną biologiczną podejmowana we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny - promowanie wartości rodzinnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała liczba kandydatów do utworzenia rodziny zastępczej, w szczególności rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka; - pojawiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach zastępczych; - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych zawodowych; - brak współpracy lub niechęć do współpracy rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny; - trudności we współpracy z innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; - powrót usamodzielniających się wychowanków, którzy opuszczają pieczę zastępczą do dysfunkcyjnych środowisk rodzinnych.

Cele i kierunki działania.

Głównym celem realizacji 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024 jest rozwój i wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz zorganizowanie efektywnego systemu wsparcia nad dzieckiem i rodziną.

Cel główny został wzbogacony o cele szczegółowe zawierające w swojej treści pomoc w usamodzielnianiu wychowanków rodzin zastępczych, wsparcie istniejących form pieczy zastępczej, wsparcie dla biologicznych rodzin dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

Na zakres celu głównego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej składa się wiele działań związanych z opieką zastępczą wobec małoletnich dzieci, jak i osób sprawujących wspomnianą pieczę zastępczą. Działania te skupiają się na podejmowaniu działań propagujących i wspierających rodzinną pieczę zastępczą, na zatrudnianiu koordynatorów, na prowadzeniu kwalifikacji kandydatów na opiekunów zastępczych, w tym kierowanie na szkolenia. Ważnym elementem jest również zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji rodzin zawodowych.

Cel główny:

Rozwój i wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz efektywny system wsparcia dzieci i rodziny na terenie powiatu nowotomyskiego w latach 2022-2024.

Cele szczegółowe:

- 1) Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej.
- 2) Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych.
- 3) Wsparcie rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- 4) Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.

Cel szczegółowy nr 1-wsparcie istniejących form pieczy zastępczej.

Zadanie	Forma działania	Wskaźnik monitorujący
Zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym.	Zapewnienie szkoleń podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba szkoleń.
	Organizowanie spotkań	Liczba spotkań.

	szkoleniowo- integracyjnych.	
	Wsparcie i opieka koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin objętych wsparciem i opieką.
	Kontynuowanie prowadzenia grupy wsparcia.	Liczba spotkań grupy wsparcia.
	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa i terapii psychologicznej oraz psychoterapii dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych.	Liczba osób objętych wsparciem.
Oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.	Przeprowadzanie ocen sytuacji dziecka.	Liczba ocen.
Ocena rodziny zastępczej	Przeprowadzanie ocen rodzin zastępczych.	Liczba ocen.
Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu.	Wypłata świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka.	Kwota udzielonych świadczeń.
Organizowanie opieki nad dzieckiem w rodzinach pomocowych.	Powierzenie sprawowania czasowej opieki i wychowania nad dzieckiem rodzinie pomocowej.	Liczba rodzin pomocowych.

Cel szczegółowy nr 2 -rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych.

Zadanie	Forma działania	Wskaźnik monitorujący
Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej i rodzinnego domu dziecka.	Organizowanie szkoleń dla kandydatów	Liczba kandydatów Liczba osób, które ukończyły szkolenie

<p>Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej</p> <p>- kampanie informacyjne i zwiększenie świadomości społecznej w zakresie pieczy zastępczej.</p>	<p>1. Informacje w szczególności: w prasie, na stronie internetowej, FB, w TV kablowej;</p> <p>2. Ulotki</p> <p>3. Plakaty</p> <p>4. Konkursy</p> <p>5. Imprezy plenerowe</p> <p>6. Spoty informacyjne</p>	<p>Liczba kampanii.</p>
---	--	-------------------------

Cel szczegółowy nr 3-wsparcie rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Zadanie	Forma działania	Wskaźnik monitorujący
<p>Prowadzenie poradnictwa dla rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej (pedagog, psycholog).</p>	<p>Działalność punktu konsultacyjnego dla rodziców.</p>	<p>Liczba dyżuru specjalistów.</p>
<p>Umożliwienie realizacji kontaktów rodziców z dziećmi.</p>	<p>Spotkania w specjalnie przeznaczonym pomieszczeniu do spotkań rodziców z dziećmi.</p>	<p>Liczba spotkań.</p>
<p>Motywowanie rodziców do podejmowania działań zmierzających do powrotu dzieci pod ich opiekę</p>	<p>Rozmowy z rodzicami wspólnie z asystentem rodziny lub pracownikiem socjalnym dotyczące wsparcia działań.</p>	<p>Liczba odbytych rozmów.</p>

Cel szczegółowy nr 4 - wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.

Zadanie	Forma działania	Wskaźnik monitorujący
<p>Przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielnienia.</p>	<p>Wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia;</p>	<p>Liczba wyznaczonych opiekunów usamodzielnienia</p>

	opracowanie Indywidualnego Programu Usamodzielnienia.	oraz liczba opracowania Indywidualnych Programów Usamodzielnienia.
Realizacja Indywidualnych programów usamodzielnienia poprzez wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia.	Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej poprzez rozmowy osobiste oraz telefoniczne.	Liczba udzielonego wsparcia.
Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.	Udzielenie pomocy w napisaniu wniosku o przyznanie pomocy.	Liczba wypłaconych świadczeń.
Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym poprzez zapewnienie poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego.	Kierowanie osób do Zespołu Wsparcia i Pomocy Specjalistycznej.	Liczba udzielonych porad.
Podnoszenie kwalifikacji wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.	Zorganizowanie warsztatów dla wychowanków w wieku od 15 do 17 mających na celu przygotowanie do dorosłości.	Liczba osób biorących udział.
	Zorganizowanie spotkania szkoleniowo informacyjnego dotyczącego wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz realizacji IPU,	Liczba spotkań.

Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2022-2024.

W myśl art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem własnym powiatu jest wskazanie w opracowywanym programie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.

Zgodnie z art. 54 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z niezawodową rodziną zastępczą spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Wskazane poniżej limity rodzin zastępczych dotyczą prognozowanej liczby umów, w tym także umowy zawierane z funkcjonującymi rodzinami zastępczymi niezawodowymi spełniającymi ustawowe warunki do pełnienia roli rodziny zastępczej zawodowej.

Limit rodzin zastępczych zawodowych

Lp.	Rok	Liczba rodzin w poszczególnych latach
1.	2022	5
2.	2023	6
3.	2024	7

Źródła finansowania programu.

Źródłem finansowania zadań powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2022-2024 są środki finansowe:

1. z budżetu powiatu nowotomyskiego;
2. z budżetów samorządów gminnych;
3. dotacje celowe z budżetu państwa;
4. środki finansowe pozyskane z samorządu województwa;
5. środki pozyskane ze środków Unii Europejskiej;
6. inne źródła zewnętrzne.

Zakładane rezultaty realizacji programu.

1. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Wsparcie rodzin zastępczych poprzez organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje i umiejętności wychowawcze, poprzez prowadzenie grup wsparcia oraz dostęp do specjalistycznej pomocy.
3. Zapewnianie istniejącym rodzinom zastępczym przysługujących świadczeń;
4. Wzrost liczby dzieci powracających do rodziców biologicznych.
5. Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.
6. Pomoc osobom usamodzielnianym poprzez wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia oraz wsparcie rzeczowe i finansowe, wzmocnienie procesu aktywizowania pełnoletnich wychowanków.
7. Dalsze zatrudnianie koordynatorów (1 koordynator na 15 rodzin zastępczych) w celu udzielania pomocy rodzinom w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej.
8. Dalsze zatrudnienie psychologa w celu udzielania wsparcia wychowankom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzinom zastępczym.
9. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie pieczy zastępczej.

Monitoring i ewaluacja programu.

Koordynatorem „powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim na lata 2022-2024 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu.

Monitoring programu będzie odbywał się na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji w zakresie kierunków działań ujętych w programie.

Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu Nowotomyskiego, Zarządowi Powiatu Nowotomyskiego w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od bieżących potrzeb.

Zakończenie.

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej dla powiatu nowotomyskiego na lata 2022-2024 wyznacza kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Uwidacznia on również, że forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania osobistych kontaktów z rodziną, w tym powrotu do rodziny naturalnej.

Dziecku, które musi znaleźć się poza rodziną biologiczną należy stworzyć dogodne warunki najbardziej zbliżone do rodzinnych, niezależnie na jak długo trafia do innych form opieki zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysłu jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie nowotomyskim opracowało powyższy program tak, aby móc skutecznie i efektywnie pomagać dziecku pozostawionemu bez właściwej opieki w rodzinie.

W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.